

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Annales Ecclesiastici

Jncipiens à Juliano Apostata Jmperatore, perducitur vsque ad obitum
Theodosii Augusti: continet annos XXXIV.

Baronio, Cesare

Coloniæ Agrippinæ, 1624

Iesv Christi Annus 393. Sirici Pap. Annus 9. Theodosii Imp. Annus 15.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14548

LVII. DI VISO PICTO IMA GINE DIVINITA OSTENSO.

Ecce namq; altero die, procurante divina dispensatione, quidam negotiator manquam nostram cognovit regnum, subdiaconum nostrum, nomine Sennadam, in loco Memblotano vltro conuenit. Et ad se vocatus, & quoniam, vel vnde esset, ab eodem flagitauit. Qui vbi se subdiaconum V. alensis Ecclesie memoratus est: respondit continuo idem ille ignorat homo, si tamen solum homo: credendum est enim quia Angelus & homo (si nempse facie homote vera Angelus) neque enim hoc vel inauditum atque inexpectatum est siue religioni Christiane, siue notitie humane, sanctos Angelos terreno habitu & vestibus specie, plerumq; hominibus apparuisse. Deit ergo subdiacono memorato velum variis pictum coloribus, in quo merat pictura hec. In dextera veli parte ipse Sanctus Stephanus videbatur affixus. Et gloriosam crucem propriam repositam humeris bauiare, qua Crucis corpore periam civitatis videbatur pulsare, ex qua profugiens draco terribiliter carnebatur exire, amico Dei videlicet aduertente. Verum ille serpens noxius nec in ipsa fuga tutissimus, sed triumphali pede martyri Christi conuersus afflicebatur & pressus. Talis itaque pictura veli, non omnino absq; mysterio Dei, vbi a nemo rato subdiacono allata pariter atque suspensa est ante ipsam Memoriam tanti patris, omni etas omniq; sexus intueri & mirari capere, tanquam spectaculum grande, quo scilicet auctore, quoque liberatore draco ille extinctus est, hostis, demititur.

LVIII. PICTURA SYMBOLICA.

Gesta quippe rei fidei preclarentis dicit, commendabat in animis omnium attestatio sequenti diei. Namq; illud, quod studiosius cerebatur in velo, hoc tam creditibilis tenebatur in vero. Concurrebatur enim pictura cum gratia, & tam diuinitus pridie gestum saluati beneficii, iam recolebat, quam postea in veli imagine aduertebatur. Deniq; ex ipsa congruentia diei preclarentis atque sequenti veritatis, & magis rerum & quorundam exemplarium, tantus in multis super pariterq; amor, admittit & gratulatio accendebatur, vt a cunctis nihil aliud omnino vel decretur, vel affirmaretur, nisi hoc vnum: Vere quia per amicum suum Deus istam liberauit civitatem, & gratiam ad nos depulit pestem. Et re vera fuit ad homines quadam allocutio in velocitate tacite significantis admodum & dicitur: O miseri mortales, quale bisteria die draconis eius civitas incendium, vel cuius pro vobis aduocati fuerit acceptidm suffragium, isto sequenti die istius veli figuratiue intelligite, atque gaudeat. Hinc vestram & preclarentem tentationem & subsequente liberationem apud vos incipitose conferre: exinde non duby, sed certi Deo vestro per amicum meum gratias agit. Ecce draconem de vestra civitate certius fugatis & expulsum: ecce contentem caput eius primam martyrem meam: ecce Crucis trophaeum, per quod vicistis inimicum. Hoc ego modo civitate nostra a tanto periculo primis liberata, ac postea, tali per congruentem picturam veli admonitione instruita & illuminata, gemis miraculo est omnia pia anima in Dei gloria exhibarata, hoccutq; & tuodius, integerrimus telis, qui & ea, que viderat, scapit, & ad eos, qui eadem quoq; per spererant.

LIX. Exod. 8.

Habes, lector, digito Dei (quod nec negant ipse Pharaon) nempe diuinae virtutis potentia pictum sacris imaginibus veli, & appensum ante Ecclesiam protomartyris, vt de facto certus sis; & auctoritate factoris de religio sacratum imaginu cultu securus. Habes & cum his de Occidentalis orbis Ecclesiis probatu velorum pictorum vsum. An non erit id ipsum demonstrare in Oriente? vel si in Oriente, an non & in Palestina, & Hierosolymis ipsi? Acta quidem Marcie Aegyptiace, eademq; recitata ac probata in dicto Niceno secundo Concilio b. habent, ipsam in artio Hierosolymicani templi stitisse, quod ob nimia peccata sua in Ecclesiam ingredi vetaretur: atq; tunc oculos subleuasse, vidisseque Dei genitricis imaginem: qua venerata, meruit templum antea inaccessum libere ingredi. Iam vides, lector, quot quantiq; manifestis probatombus additamentum illud ad Epiphanijs Epistolam ad Ioannem imposturam & edarguatur; vt alicuius Iconoclastarum potius esse figmentum, quam Epiphanijs germanum scriptum; perspicue intelligatur.

LX. NOVISSIMA RISUSO DE IUSTITIA EPIPHANII AD IOANNEM.

Quamuis est concederemus re vera Epiphanijs illud esse, ne sic quide afferre potest veritati aliquid prauidicium. Nam ex quo demonstratu est certis exemplis, tum in Occidente, tum etiam in Oriente, & ipsis Hierosolymis, siue in velis, siue in pariete effigiari consueuisse venerandas imagines: haud potuit vel debuit vnus Epiphanijs aduersus viam Catholice Ecclesie reclamare, atq; eadē

secras imagines abiq; sacri illegij culpa dicindere. Quamobrem si id re vera accidisse dicere velimus; tunc ad saniorum illorum verborum sensum expende, q; dicitur: Velum depictum habens imaginem quasi Christi vel sancti confidam. sic accipendum esse, vt ipse iussit ex canduquit in prauum facin, quo alicuius profani hominis imago in sacro velo depicta, quasi Christi esset, vel alicuius sancti, ad lumen religiose fuisse appensa. Quo sensu verba illa accepta Iconoclastas potius impugnent, qui fauent; Catholicos vero redarguat, si quando ornatus causa in Ecclesia suspendunt anlea, que profanas, & sepe Gentilium, vritam interdum non inhonestas imagines habeant: quem detestabilem prauumq; vsum in curia ministrorum complumb. in locis inoleuit dolemus. Quam autem moleste tulerint maiores, & huius seculi homines in Ecclesia inferri profanas imagines, declarant que dicta sunt superius de Donatistis in Paulum atq; Macarium obloquentibus, quod posituri essent in Ecclesia imaginem Constantis Imperatoris. cōsuetuile vero eiusmodi profanas imagines poni pro titulo alibi dixim. Quod igitur hominis alicuius profani (si finxit venelus euenisse factū) quasi Christi vel sancti alicuius in velo Ecclesie Epiphanijs imaginem vidisset effigiatam; tanquā nefas id detestatum, illud ipse velū diuino percitus loco, diffidit: hęc, inquam, dixerimas, si constare posset, vere Epiphanijs esse verba illa, que ad Epistolam ostendimus addita; & sic ex sententia auctoritateq; ipsius probari potius in Ecclesia vsum sacra u imaginum viguisse. Que autem post hęc de alteratione Iohannis cum Epiphanio secuta sint, vt singula singulis ex instituto reddamus annis, dicenda sunt anno sequenti.

IESU CHRISTI Annus 393.

SIRICII PAP. THEODOSII IMP. Annus 9. Annus 15.

TRECENTESIMVS nonagesimus tertius Christi annus a Consulatu Theodosij tertio & Abundantij nomen accepit: quo idem Theodosius Imperator Honorium filium Imperatorem creat quod Iudas Iannarij dicit quide Socrates, Prosper & Marcellinus tradunt. Ceteri nonnulla data reperuntur rescipita anno suspicioris sub titulo Honorij Imperatoris. Quo item anno, eclipsio mirifice Soleis tenebras factas esse quarta hora dici, ijde q supra auctores testatur, nec non S. Hieronymus in Epistola ad Pammachium aduersus Ioannem Hierosolymitanum Episcopum, cum eius ita meminit: Nos, inquit, scindimus Ecclesiam, qui ante paucos menses, circa dies Pentecostes, cum, obscurato Sole, omnis mundus iam iamq; venturam lūdem formidaret, quadraginta diuersa atatis & sexus, presbyteri tuis obtulimus baptizandos: certe quing. presbyteri erant in monasterio qui suo iure poterant baptizare, sed noluerunt quicquid contra stomachum tuum facere: ne & hac tibi de sole ratiocinid daretur occasio. An nouit patris scindū Ecclesiam, qui precepit Bethlehem presbyteri tui, ne Competentibus nostris in Pascha baptismum traderent, quos nos Diophysium ad Confessorem & Episcopum missimus Dionysium baptizandos? hec ipse, qui ob Paulinianum fratrem suum ab Epiphano ordinatum (vt dictum est anno superioris) eundem Ioannem sibi patiebatur in sensum: sed & quod sciet idem Ioannes ob errores Origenis ab eodem S. Hieronymo perstringi non nihil, vehementiori eum odio inestabatur. Vtigitur hęc omnia manifestiora fiant, ceptam anno superioris narrari historis de Ioannis Hierosolymorum Episcopi indignatione in S. Epiphanium Constantie in Cypro Episcopum prosequamur.

Cum ex literis ad ipsum ab eodem Epiphano scriptis idem Ioannes magis magisque cōmotos esset: vt in sanctissimum virum inuultu exacerbatum hominem vel coarctaret, vel saltem vt iniusti eius animi motus omnibus innotesceret, atque ipsius Ioannis culpa cōtroversiam illam

Tom. 1. Annal. an. Dom. 144. pag. 55.

L. HONORI IMP. CEP. ATVE. d. Sacra L. c. 14.

S. Hieron. ep. 141.

II. TEMPERE SCRIPTA EPISTOLA IUDICOR. IN ION. NEM.

obor.

obortam esse sciretur; S. Hieronymus aduersus eundem Ioannem ad Pammachium epistolam scripsit: quae tum ex die Solis defectu certa nota temporis hoc anno scripta esse monstratur, tum etiam quod in eadem epistola ait, iam inter lapsos esse annos tredecim, ex quo ipse recessisset Antiochia & inisset Constantinopolim, quod contigit anno Domini (vt demonstratum est) trecento & septuagesimo nono: à quo tempore numerando tredecim annos elapsos, hic ille annus esse demonstratur, quo decimus tertius ab solutus dicitur, & inchoatus decimus quartus: his enim verbis Hieronymus Ioannē ipsum compellat: *Satis multo dormisti tempore, qui post annos tredecim, nunc excitatus has loqueris: ob id enim & ego Antiochiam & illē Constantinopolim vrbes celeberrimas deseruimus, non vt te in populo predicantem laudaremus, sed vt in agris & in solitudine adulescentia peccata delerentes, Christi in nos misericordiam delecteremus, haec de tempore.*

a Hier. ad. ep. 61.

III. S. CIRIACI IN IOANNEM HIERON. RATIO.

b Hier. ep. 61.

IV.

c Hier. ep. 61.

d Hier. ep. 61.

V. PAMMACHIUS VERGET HIERONYM. SCRIBERE IN IOANNEM.

e Hier. ep. 61.

Porto earum scribandarum literarū necessitatem sibi incombere S. Hieronymus intellexit, cum iam quod ille comminatus in Epiphanium erat, scripturum se in eum literas, quae vniuerso Christiano orbi nota forent, opere perfectisset, cum eas accusationes in dicta Epiphanii epistola recensitas & confutatas in sanctissimum virum exaggerasset & amplificasset: praeter ferebant Ioannem literarum titulum ad Theophilum Episcopum Alexandrinum, sed tamen encyclicae erant, publicae & communes omnibus. Quod igitur ille eas ad Occidentales omnes dedisset: S. Hieronymus, cuius causa cum Epiphanio videbatur esse communis, quod ambo simul aduersus Origenis errorum defensores & difflaminatores vindices pietatis insurrexissent, quorum causa praetextus illi omnes à Ioanne fuerant excogitati; scribendi Romam ea de re ad Pammachium, & Alexandriam ad Theophilum eius sedis Episcopum consilium inuit; siquē aduersus Iulianum & calumnias confutare, & occulte serpentes haereses cum haereticis propalare decreuit.

Descriptis autem illis à Ioanne literis ad Occidentales aduersus Epiphanium, ipse sanctus Hieronymus fidei factis illis verbis, quibus ad Theophilum scribens ait de Ioanne c. *Cumque nos ipse ad praesentem diem sita pacis ostensione laudauerit, Occidentalem sacerdotum commouit aures, & meminit euidentem epistolae ad Occidentales scriptae idem Hieronymus ad Pammachium scribens d. At non ad Theophilum tantum & Occidentales aduersus Epiphanium Ioannes legatos misit, sed in alias plures diuersasque prouincias: nam ipse Hieronymus haec habet in eadem epistola ad Pammachium: *Ille per totum exinde triennium suus curis deuorat, priuataque similitate contempta, fidei tantum correctionem postulat. Tu, qui sumptibus abundas, & totius Orbis religio lucrum tuum est, grauis somnolus Legatos tuos huc illucque transfrauitis, & dormientem senem ad respondendum suscitatis.**

Cum igitur ea Romae ex literis Epiphanii in Ioannem, quarum (vt diximus) exemplaria vulgata erant, & Ioannis in Epiphanium aduersus scriptis ad Occidentales missis innotuissent, & diuersorum in diuersa studia, vt fieri solet, animi ardentius commouerentur, cum alii Epiphanio, Ioanni alii fauerent: Pammachius vir clarissimus, de quo saepe inferius, ad S. Hieronymum literas dedit, quibus rogauit, vt de maturis altercationibus cum Ioanne apologenticam epistolam scriberet, qua cunctae inter eos versantes controversiae enucleatim expresse, perspicuae omnibus fierent. Cuius impulsu ipse Hieronymus eas ad Pammachium literas dedit, quibus ista praefatur e: *Nesci, Pammachi, nesci, me ad hoc opus non inuicem non gloria cupiditate descendere, sed pro uocatum literis tuis ex ardore fidei: ac velle, si fieri possit, omnes id ipsum sapere, nec impatientia ac temeritate possesprehendere, si post triennium loquor. tertius namque hic numeratur annus dissidiorum; primus enim ille, quo de haeresibus Origenis Epiphanium Ioannem Hierosolymae cotam redarguit secundus, quo idem Epiphanius pro sua defensione ad eundem Ioannem dictam epistolam dedit; tertius vero praefens, quo Ioannes ad Occidentales scripsit aduersus Epiphanium atque Hieronymum, eam*

& ipse Hieronymus rogatus ad Pammachium scripsit, qui his, haec subdit: *Demique, nisi ad Apologiam, de qua nunc scribere institui, multarum animos ducere perturbato; & in vniuersam partem fluctuare sententiam, decreuerim in incepto silentio permanere. haec de Hieronymi in scribendo aduersus Ioannem ad Pammachium ratione.*

Quod autem ipse Ioannes redargutus ab Epiphanio dedisset literas pro sui defensione (vt dictū est) ad Theophilum Episcopum Alexandrinum: cur non ad eum, qui ipsum haeresis redarguerat, rescripsisset, & apud eum se purgasset, Hieronymus obiicit illis verbis: *Ac primum, antiquam epistolam tuam, quam scripsisti ad Episcopum Theophilum, interpretatam huic volumini inseram, & ostendam tibi nec in illigere vim cautam prudentiam tuam, expostulare tecum libet. Quae haec est tanta arrogancia, non respondere de fide interrogantibus tantam fratrum multitudinem & monachorum choros, qui tibi in Palestina non communitate, quasi hostes publicos existimare? Dei filius propter vnam morbidam ortem & monaginta noem in montibus derelictis, alapas, crucem, flagella sustulit. & de Epiphanio, quem redarguentem contempletur, quod ad alios potius, quam ad eum rescripsisset, ista subdit: *Habes Papam Epiphanium, qui te aperte in fidei haereticam vocat, certe nec atate, nec scientia, nec vira merito, nec totius Orbis testimonio maior illo est aetatem quorū inueni ad senem scribis scientiam, non sic eruditus ad doctum, licet te fautores tui discipulos Demosthenem, acutiorem Chrysippo, sapienterem Platone contendant. Et tibi igitur per suaferunt. De vita autem & fide nihil amplius dicam, ne te ledere videar. subdit enim, ipsum Ioannem Macedoniarum & Arianorum olim, cum Orthodoxi fidei causa persecutione vexarentur, communicatione foedatam esse, declinat seque communicare cum confessoribus. Accursum: *Scribitur igitur ad hunc: responde epistola eius: sentiant ceteri fidem, eloquentiam, prudentiam tuam; ne tibi solus disertus esse videaris. Cur ab alio prouocatus, aliorum arma conueris: Palestina interrogaris, & respondeas Aegypti.***

Sed dicit: *Epistolam meam probauit Alexandrinus Episcopus, Quia probauit contra Arium, contra Photinum, contra Manicheum bene locutum: Quis enim te hoc tempore arguit Arium? Quis tibi nunc Photini, Manicheique cramen impingit? Olim ista emendata sunt atque concessa. Non eras tam stultus, vt aperte defenderes haeresim, quam scilicet Ecclesia displicere. Noueris te, si hoc fecisses statim loco mouendam, & socii tui delicias suspirabas: sic sententiam temperasti, vt nec simplicibus displiceres, nec tuos offenderes. Bene scripsisti, sed nihil ad causam pertinet. Vnde noster at Alexandrina Ecclesia Pontifex, in quibus argueretur? quarum à te confessio postularetur? Debetas tibi obiecta proponere, & sic ad singula respondere. Sed quod Ioannes ad aliqua ab Epiphanio obiecta responderat, & non ad omnia, ista subdit: *Octo tibi, vt statim probabo, de fide fidei Christiana, quae sunt capita obiecta sunt, tria tantum tangis & praeteris: in ceteris grande silentium est. At quam frigide illa tria dilucit ipse, sic pergit: Ipsa quoque tria quasi negligens atque securus, quasque aliud agens, & in quibus aut nulla, aut parua sit questio, praeternotas, atque perstringis: & ita operatus ac tellus incedis, vt plus confitearis tacendo, quam renuasi disputando.**

Sed de frigida ista defensione, seu potius altuta tergiversatione, imo & haeresum velamento, ad Pammachium haec supra ipse Hieronymus: *Per sua uere mihi uult quod pare credat: pare ergo & loquatur. Et si quidem vnum verbum: vel vnum sensus esse ambiguus, si dicitur: si tres: ignorantia veritatem tribuerem, nec ea, qua aut obscura, vel dubia sunt, de certis & perspicuis affirmarem. Nunc vero quia ista simplicitas est, quasi super oua & aristas inter theatrales praesepias pendens gradu incedere, vbi que dubium, vbi que suspitum potes cum non expositionem fidei, sed figuratam controuersiam scribere, & paulo post: ueam hanc apponit sententiam: *Nolo in suspensione haereticos quemquam esse patientem, ne apud eos, qui ignorant innocentiam eius, dissimulatio consentia iudicetur, si taceat. Scit ferius: Namquam de amulorum iudicio glorieris. Illud verum est testimonium, quod ab inimico voce profertur: alioqui si amicum pro te dixerit, non testis, aut index, sed fautor putabitur. haec & alia plura Hieronymus, tum ipsi Ioanni, tum aliis significans, veram fidei confessionem nullis esse circumducendam verborum inuolucris; sed eum, qui quaeritur, patenter, constanter, sine retri profi-**

VI. DE LIT. R. S. I. D. A. N. S. AD THEOPH. L. M. D. A. P. S. Hier. ep. 61.

g Mast. 18

VII. THEOPH. L. Y. S. T. R. A. N. S. A. C. T. A. R. U. M. B. E. R. Y. M. I. G. N. A. R. Y. S.

VIII.

h Hier. ep. 61. DE TRI. DA. DE. TR. S. I. O. N. E. I. O. A. N. N. I. S.

teri de bere: suspectum querendi omnem, qui amphibologiarum obcuritatibus atque perplexitatibus in re tam ferta ludit:

IX.

Hier. ep. 61. HIERONYMUS ORIGENIS CAPITA OBIECTA IOANNIBUS 118

c Gen. 1.

d Gen. 1.

e Psal. 148

X.

INNOTA CVM IMPETARE DERISIO.

f Hier. ep. 65.

g Hier. ep. 61.

h Hier. ad Pammach. ep. 61.

XI.

RES GE STA EPIPHANII CVM IOAN NEMERO SOLYMIE.

i Hier. ep. 61.

At quoniam essent octo ille in eum obiectiones de fide Catholica violata, idem Hieronymus ibi recenseret his verbis a. Primum quod de libro Gen. 1. 2. 3. Origenis videlicet, ubi loquitur: Sicut enim incongruum est dicere, quod postquam visum videret Patrem, ita incommensurabile est opinari, quod Spiritus sanctus post videret Filium. Secundum, quod in hoc corpore quasi in carcere sunt anime relegate, & antequam homo fieret, in paradiso inter rationabiles creaturas in celestibus commoratae sunt: unde postquam in consolationem suam anima loquitur in Psalmis b: Primum quam humiliarer ego deliqui: & cetera huiusmodi. Tertium, quod dicitur de diabolo & demone actibus penitentiam aliquando, & cum sancti ultimo tempore regnatorum. Quartum, quod tunc c. pellicae humana corpora interpretetur, quibus post offensam & ejectionem de paradiso Adam & Eva medius sunt. haud dubium, quin ante in paradiso sine carne, nervis & ossibus fuerint. Quintum, quod carnis resurrectionem, membrorumque compaginem, & sexum, quo viri dividuntur a feminis, aperissime negat, tam in explanatione primi Psalmi, quam in aliis multis tractatibus. Sextum, quod sic per adisum allegorizat, ubi historiae adfert veritatem; pro arboribus d. Angelos pro fluminibus virtutes caelestes intellegendas, totamque paradisi continentiam tropologica interpretatione subvertat. Septimum, quod aquas, & quae super caelum in Scripturis esse dicuntur, sanctas supernas virtutes, quae super terram & infra terram, contrarias & demum alias esse arbitretur. Octavum, quod extremum obiicit Epiphanius scilicet, imaginem & similitudinem Dei, ad quam homo conditus fuerat, dicit ab eo perditam, & in homine post paradisi non fuisse. Haec sunt sagitta, quibus confoditur, haec tela, quibus in tota epistola vulneratur: excepto eo, quod tunc gemibus admolitur, sanctamque, canonicam, scripturam parumper sacerdotis honore, subalterni, deprecatur salutem tuam.

Hos Origenis errores cum Ioannes actota illa Originistarum schola, nempe Rufinus, Palladius, & alii complures in Aegypto monachi inferius nominandi summam sapientiam titulo exponeret: si quos scitient fecus sentire, eisdem rudes & simplices ac plane animales homines nominabant, necnon Pilosotas, noua voce pro ludibrio nuncupabant, non autem Pilosotas, vt deprauate legitur, sed Pilosotas, hac vberc sigillantes atque subfannantes Catholicos, quasi crederent mortuos resurrecturos etiam cum pilis, dum recte dicerent eos resurrecturos cum singulis corporis membris: cum illi ex Origene corpora cum suis membris resurrectione negarent, vnde Hieronymus f:

Dicentibus nobis, virum capillos & dentes, pectus & ventrem, manus & pedes, ceteraque, atque ex integro resurrectio exhibeat: tunc vero risu se tenere non possunt, cachinnos, ora soluentes, tonsores nobis necessarios, & placentes, & medicos, ac futores ingeunt. Scilicet: Pilosotas nos appellat & luteos, animalesque, & carnes, quod nos percipimus ea quae sunt spiritus, eadem quoque: ita tursum g: Ha, inquit, sunt stragulae vestrae atque pestiferae, quibus nos Pilosotas & imbeciles, & animales homines designat. haec quidem communitur in omnes Orthodoxos ab Originistis inacta solita erant: sed quae priusquam Ioannes in Epiphaniam effuisset, Hieronymus eadem h ad Pammachium epistola prodit.

At illud primum de Ioanne dicendum, ipsum inuereconde nimis asserere autum esse licere illis ad Theophilum scriptis, se nunquam ab Epiphanio reprehensum Originis erroris ante querelas illas de ordinato Pauliniano: quasi sanctissimus vir ille non zelo Catholice fidei, sed priuati odii causa in ipsum Ioannem exacerbatus fuisset. subdolum hanc excusationem & praetextum coarguens ipse Hieronymus, ista subdit i: Fessisti absente, & litera tua pergerimus acribus hlandimur. Nos hi, eramo, cum a monum, quando contra Origenem in Ecclesia tua Papa Epiphanius loquebatur; quando sub illius nomine vos sacula corquebantur. Tu & choros tuos canino ritu, martibusque contrallis, scalpentes capta, delirum senem nutibus loquebanini. Nonne ante sepulchrum Domini, missi archidiacono, praecipiti, vt talia disputari, contrecterent? Quis hoc vnquam praebiteri suorum ambe imperant Episcopus? Nonne cum de aia aieci pergeretis ad Crucem, & ad eum

omnis atque & sexus turba conflueret, offerent paruos, pedes deseculam, simbras velles, &c. Ne praeterea, rogo, sed confideta, que hic tibi obiter lectio suggerit, lector, nempe non quom morem osculandi pedes Episcoporum: vt non adeo mireris, cum vides Fideles osculati pedes summi Pontificis. Perge vero Hieronymus:

c. Cuius non possit promouere & adum, sed in vno loco vix stantibus inuadentibus populi sustineret, tu tortus inuidia aduersus gloriam senem clamit abas, nec erubescit in oi ei dicere, quod vultis & de industria moraretur. Recordare, que, si illius dies, quando ad horam septimam inuitatus populus iste sola, quasi postea audiretur Epiphanius esset, detinebatur, quid tunc concionatus sit, nempe contra Anthropolopositas, qui simplicitate rustica Deum habere membra, que in diuino libro scripta sunt, arbitrantur, ferens & indignam loquebatur: oculos & manus & totum corpus eruncum in senem dirigebas, vultus illum suspicuum facere stultissimam heresim. Postquam laqueo ore arido, respiciens locutus est; que mea quoque laonator voce, sed agnitiu est, vt quo modo hanc heresim condemnatum, etiam Origenis peruersa dogmata a ceteris emittimus. Quis vult omnium, que a clamatu confitentia sit, puto quod retinens. Hoc est illud, quod in epistola tua dicit, loquentem illum ad populum quia vellet, & qualia vellet. Scilicet delirabat, qui in regno tuo contra tuam sententiam loquebatur: Quae vellet, inquit, & qualia vellet. Vel laudat, vel reprobat. Quid & huiusmodi incedit: Si bona erant, quae loquebatur cor non aperte praedicat? si mala, cur non constanter reprehendit? haec & alia in eum Hieronymus atque vchementer commotus, ac itomachus in hominem insultantem in sanctissimum senem, ista iure subdit: Nisi me honor sacerdotum, & veneratio non inuenerit, & serem illud Apostoli k: Nisi cum, frater, quod Pentecostis est, scriptum est enim: Principi populi tui non maledice: qua vociferaretur & indignatione verborum de tua narratione conueneret: licet ipse nominis tui detentus dignatione, cum patrem petis omnium Episcoporum, & antiqua reliquias sanctitatis & opere & sermone despicas. ista Hieronymus modo in Ioannem, quem eadem epistola satis ignominia flagellatum ante reliquerat, in memoriam reuocans, & scriptis signans eius consuetudinem pristinam cum hereticis, & conuersionem eiusdem ad fidem Catholicam spe ad ipse dicitur Episcopatus socinice demonstratam.

Quod vero idem Ioannes literis illis suis ad Theophilum de Epiphanio addiderat, ipsum eadem concione Ioannem laudasse, & Catholice fidei esse, omni populo declarasse: quamvis mendaciter dixerit, & quantas affectus nauca fuerit Ioannis praedicatione Epiphanius; praeter illa, quae nuper sunt relata, haec addidit de his, quae eadem die postea facta sunt l: Haec quam vere dixit, & non tibi suffragis, qui audisti nos; ad quos tui vocibus perturbatus venit exanimis; tenere se communitate dicens. Rogatus, ab omni uenerabili, vt ad te de Beribchem reuocaretur: tantorum precos non seruis, su reueris est respere, vt medio noctis aufugeret. Et litera ad Siricium Papam probant: quas si legeris, perinde, quo modo tua dicta miratus sit, & Catholica declarauerit. haec Hieronymus, qui dicitur eiusdem Epiphanius epistolam ad Siricium Papam, ipsam hoc sermo ab eo scriptam esse, quo ad Pammachium idem Hieronymus scripsit, indicat eadem epistola ad Pammachium in fine, ubi omnes de eius rei controversia ab ipso Epiphanio scriptis epistolas recenseret, cum ait: Probo sunt plures epistole Epiphanius, vna ad ipsum Ioannem: (de qua supra) alia ad Episcopos Palaestinos, & nuper ad Romanam Praefecturam quibus dicit, se eum eorum multo de dogmatibus arguentem non meruisse responsum.

At quod tursum ad Ioannem datam ad Theophilum epistolam spectat: turpis quoque adulationis Hieronymus illum redarguit, cum ei tribuat, quod non deceat, summique vestrum hominis consilium aperit, ista subdens post longam disputationem Origenis errorum, quibus ipsum ostendisse demonstrat: Miris, inquit, ad Theophilum Episcopum Apologator, cuius istud exordium est: Tu quidem, vt homo Dei

XII. IOANNES IN OTIUM NOVUM GENU NGIYL

XV. IOANNES IN OTIUM NOVUM GENU NGIYL

k. 42.3.

XIII. IOANNES IN OTIUM NOVUM GENU NGIYL ET MEN DAX IHER. 4. 61.

XVI. IOANNES IN OTIUM NOVUM GENU NGIYL

XIV. IOANNES IN OTIUM NOVUM GENU NGIYL

& 410.

& Apostolica ornatus gratia, curam omnium Ecclesiarum, maxime eius, qui in Hierosolymis est, sustinet; cum ipse pluribus sollicitudini- bus Ecclesie Dei, qua sub eius distringatur. Laudat faciem, ad persona- nam Principum trahit. Tu, qui regulas quarum Ecclesiasticas, & Ni- ceni Concilii canonibus uteris, & alios clericos, & cum suis Epi- scopis commorante tibi iterum vsurpare, responde mihi: Ad Alexan- drinam Episcopum Palastina quid pertinet? Ni fallor, hoc tibi de- vinitur, ut Palastina metropolis Casarea sit, & totius Orientis Antio- chia. Aut igitur ad Casariensem Episcopum referre debueras; cui, sprete communiione tua, communicare non poteris: aut si procul ex- pectandum iudicium erat, Antiochiam potius litera dirigenda. Sed noni, cur Casaream, cur Antiochiam nolueris mittere, scias quid fugeres, quid vitares. maluisse occupatis acribus molestiam facere, quam debitum Metropolitanis tuo honorem reddere. haec cum tam constanter S. Hieronymus ingerat, Episcopumque Hie- rosolymitanum sub Casariensi constitutum affirmet: iam satis perspicue intelligere potes, nihil innovatum in Concilio Constantinopolitano de sedium prerogatiis in Niceno Concilio constitutis: nam S. Hieronymum, qui eo tempore apud Gregorium Nazianzenum versatus est, praeter se non potuit, si quid ibi aliter decretum fuisset.

ARGU- TIVE ADIR T. B. FALSI- TATIS CA- NON COM- STAN. SY- MODI.

XV. DE LEGA- TIONE ET PERSONA ISIDORE.

Post haec autem de legatione Isidori presbyteri ac mo- nachi Alexandrini à Theophilo eius Ecclesie Episcopo Hierosolymam missi, deque litteris per ipsum à Ioanne Hierosolymotum Episcopo ad Theophilum datis, idem Hieronymus agit ex verbis in primis earundem Ioannis litterarum ad Theophilum redditarum: dum eum fugil- lar, quod ad caelum ferat praecognitionem Isidorum confoda- lem in haerese, hominem Origenistam. Erant illa verba Ioannis ad Theophilum de Isidoro scribentis: Missi re- legiosissimum hominem Dei, Isidorum presbyterum, virum poten- tissimum, tam ex ipsa incessu & habitu dignitate, quam divina in- telligentia, curare etiam eos, qui animo vehementer agitant, sita- men sensu sui languoris habeant. Homo Dei mitti hominem Dei: nihil inter se inter presbyterum, & Episcopum: eadem dignitas mi- tentis & missi. ad haec Hieronymus: Haec satis imperite: in portu (ut dicitur) naufragium. Iste Isidorus, qui in cathon tuis laudibus tollitur, id ipsum infamatur Alexandria, quod tu Hierosolyma: ex quo non Legatus admissus videtur, sed socius. Alioquin & littera manu eius scripta, qua ante tres menses legationis ad nos directae e- rant portantes errorem, Vincentio presbytero reddita sunt, qua vs- que hodie ab eo tenentur: quibus coherentur dicem exercitus tui (puto Rufinum) ut super petram fides stabili perfingat gradus, ne nostris nocens terratur. Pollicetur, se antequam legationis vlla esset suspitio, venturum Hierosolymam, & ad aduentum suum illico aduersariarium cum eo proterendos. haec & alia plura Hierony- mus de Isidoro, quibus demonstrat eum fuisse potentissi- mum Origenistam anteliganum. atque ad poitremum illum in Ioannem eum adeo laudantem querelam subiu- git: Videte, quid facias concordia dogmatum: Isidorus, qui ut haec si- gnificaret, aus socius erat; homo Dei, & presbyter. Ierosolyma: & vir potens, & sacro ac venerabili incessu, & divina intelligentia, & Hippocrates Christianissimum vocatur. ego misellus, dum in solitu- dine delitescis, à tanto Pontifice repente transatus, presbyteri nomen amisi. Quibus significare videtur, se excommunicatum à Ioanne fuisse. Sed de his infra.

XVI. THEOPHI- LVS LABO- RAT PRO PACE.

Quid autem hac legatione, cum à Theophilo Hie- rosolymam missus est, egerit Isidorus cum ipso, Hierony- mus ipse declarat. Sed primo intelligas opus est, legationis eius causam; nempe Theophilum egressum sequestrem, ut diffidia inter Ioannem & alios Episcopos, nec non ipsam Hieronymum pace componeret: nesciebat autem adhuc qui eum misit Theophilus, Isidorum ipsum Lega- tum erga Ioannem esse propensissimum, & studere Origen- istis. Hic igitur Hierosolymam cum venisset, quod ante pollicitus erat (ut diximus) litteris, egregie praestitit, ni- mirum, ut aduersus Orthodoxos pro Origenis haerese se- datioibus infatigabili studio laboraret: confestimque ex Legato se detexit Origenistam. Nam quod sciet sanctum Hieronymum acerrimum Origenistam aduersarium (fuerat enim id expertus, cum tertio eum inuisset) litteras à Theophilo ad ipsum scriptas illi reddere noluit. Testa- tur id quidem Hieronymus, cum haec ait: Cuius ergo huc

venisset, & accessisset ad nos tribus vicibus, & admonisset tam di- uina sapientia tua, quam propria intelligentia habentia uocem tuam: uerba: nec profus, alicui, nec profus et quisquam. Hic, qui ad tres vi- ces dicitur ad nos accessisse, ut & in ueniendo mysticum numerum conseruaret, qui Theophilus Episcopi mandatum nobis loquatur, li- teras ad nos ab eo missas noluit reddere. Comque dixerimus: Si Le- gatus es, redde legationis epistolas: si epistolas non habes, que modo Legatum te probabis? Respondit, se habere quidem literas ad nos, ad- iuratum tamen ab Hierosolymorum Episcopo, ne nobis eas redderet. En Legati constantia, qui ut pacem faceret, & inspicionem in alte- ram partem favoris excluderet, quom se utrisque probuit. Et per- stitit in eodem officio Isidorus, nimirum, ut qui ad cau- sam pacis tractandam uenerat, vsque ad professionem causam Origenistarum indefesso studio procuratit. nam inquit S. Hieronymus: Haec ipsa Apologia Ioannis scilicet ad Theophilum scripta (de qua nunc sermo est, Isidoro praesente, & multum collaborante, dictata est; ut idem esset & dictator & bati- lus litterarum.

Sed sicut priuatis Isidori studiis omnis spes pacis in- tercepta est, cum tantum abfuerit, quod procurauerit ab- dicationem haereseum Origenis, quarum causa diffidium factum esset & constata discordia, ut eadem stabili e cur- rante: ita Ioannis opera iratum casumque reddidit fuit opus paulo ante ea de causa ab Archelao Comite impen- sum: hunc illum putamus Archelao, ad quem Praef- tum Augustalem extrat à Imperatorum rescriptum post annos tres datum, Casario & Attico Consulibus. Quid autem pro pace ipse conatus sit, & quem finem res tortu fuerit, idem S. Hieronymus ita narrat, cum primus ait: Alibi ne distit, aut tibi alicubi mandatum est, quod sine satisfac- tione fidei communionem tuam subiremus. Quando per virum di- scerissimum & Christianissimum Archelao Comitem, qui quies- cerat pacis erat, conditus locus saceris fuit: nomen hoc nimirum postu- latum est, ut futuræ concordiae fides iaceret fundamentum Pollicitus est Ioannes esse venturum, Inibat dies Pasche: frequen mona- chorum turba conuenerat, expectabat in loco: quid faceret, nescio- bus. Repente mandasti, agrotare nescio quam: illo die te non posse ve- nire. Ludio ne, an Episcopus haec loquitur? Pone verum esse quod di- citur, propter vnius muliercula delicias, ne te absente delectat caput, sa- fidium sustineat, somacho perfrigeat, Ecclesia causam negligat: tot virorum & Christianorum & monachorum centum presen- tiam? Nolimus occasionem dare: videamus enim propham dilata- tionis tuae inuicem patientia vicimus. Rescribit Archelao: monet altero & tertio die manere. At ille occupatus (muliercula enim vo- nuerit non cessans) idem nauis cum euasisset, nostri penitus oblitus est. haec ipse, qui quidem, ut dixi, paulo ante Isidori legatio- nem conuigerat: nam subdit: Post duos ergo mensis tandem expectatus uenit Isidorus, &c.

XVII. ARCH- ELYS CO- MIES LABO- RAT PRO CONCILII- ANDA CON- CORDIA. b. l. 9. de lu- r. lib. 3. C. Theod. c. Har. ep. 61.

Potro cum Ioannes sensisset Hieronymum sibi pra- ceteris aduersari, pugnareque aduersus Origenistas; quibus ualuit eum molestis afficere conatus est. Erenim ab eo se excommunicatione multatum, vetitum esse ingre- di Sepulchrum; inferius his uerbis significat, cum simul docet cetera, quae ab eodem Ioanne in Orthodoxos fue- rant perpetrata: An non tu scindis Ecclesiam, qui mandos clericis tuis, ut si quis Paulinam ab Epiphano Episcopo consecratum presbyterum dixerit, Ecclesiam prohibeatur intrare? Ex quo tem- pore vsque in presentem diem uidemus tantum speciem Domini, & hereticis intrantibus, procul positi suspiramus. Nos ne sumus, qui Ecclesiam scindimus, an ille, qui uinui habet oculum, mortuis sepul- chrum negat, qui fixatrum exilia postulat? Quis potentissimum illum feram totius Orbis cernicibus imminetentem, contra nostras ceru- ces spiritaliter incitauit? Quis ossa sanctorum & maximo cene- res huc huc uerberari ab imbribus sinit? His nos blandimentis bo- nuu pastor inuitat ad pacem, & pro uinui arguit facere principa- tum, qui omnibus Episcopis rectam duntaxat fidem tenentibus & communiione & societate sociantur. haec Hieronymus: qui ta- men nequaquam ex Bethlehem pulsus est: nam cum ipse superius uidemus compellationibus hominem urget, ait. Quis scindit Ecclesiam? nos, quorum omnis domus Bethlehem in Ecclesia communicat: an tu, qui aut bene credis, & superbe de fide taces, aut male, & uere scindis Ecclesiam? Cur autem è mo- nasterio Bethlehem eieclus non fuerit, nec à Bethlehem- itice ecclesie ingre- ssa penitus interdictus, non aliam puro

XVIII. QUANTA IOANNES IN ORTHO- DOXOS.

2 Hier. ep. 61.

causam, quam reuertentiam S. Pauli clarissime fortina, quam ob insignem generis nobilitatem ipsi etiam provinciarum Praefides (vt superius vidimus de Melania) profecerunt honore, atque frequentarent obsequi. Quo modo autem post haec conatus sit idem Iohannes auxilio Praefidum Hieronymum exilio damnatum ablegare, dicemus paulo post. Sed profuamur reliqua.

XIX. DE CAUSA PAVLINI ANI. Hier. ep. 61.

Ad postremum autem eadem reficant ipsi Hieronymus, quae ab ipso Iohanne ad Theophilum fuerunt scripta de ordinatione Pauliniani ab Epiphano facta, quae in eis coaceruata fuerit mendacia aperit, atque redarguit, sic dicens a: Si causa discordiae non ex diffensione fidei est, sed ex Pauliniani, vt dicit, ordinatione descendit: qua tanta stultitia est, volentibus occasionem dare, nolle respondere? Considerare silem, sed tamen responde quod quaeris: vt omnibus luceat, non de fide, sed de ordinatione esse certamen. Quamuis enim interrogatus de fide tacueris, potest tibi aduersarius dicere: Non est ordinationis causa, sed fidei. Ita ipse, qui & in epistola ad Theophilum haec & alia ab eodem conficta redarguit his verbis b: Fratrem meum causam dicit esse discordiae, hominem, qui quiescit in monasterij cellula, & clericatum non honorem interpretatur, sed onus. Cuiusque nos: sique ad praesentem diem sita paxi ostensione latuerit, Occidentium sacerdotum communis aures, discens eum adolecentulum & pene puerum in parochia sua Berthelem presbyterum constitutum. Si hoc verum est, cuncti Palaestinae Episcopi non ignorant: monasterium enim sancti Epiphanij nomine vetus dictum, in quo frater meus ordinatus est presbyter, in Eleuteropolitano territorio, & non in Helusis situm est. Porro atas eius & beatitudinis tua nota est; & cetera. ad triginta annorum spatia iam pervenerit, puto eam non in hoc esse reprehendendam, quae iuxta mysterium assumpti hominis in Christo per secula est. & paulo post: Cetero ipse, quando Episcopus ordinatus est, non multum ab ea, in qua nunc frater meus est, distabat aetate. Vel si hoc in Episcopo licet, in presbyteris non licet, ne per antiphrasim a suo nomine discrepare videantur: cur ipse aut eius, aut minoris aetatis, & quod his amplius est, ministrum alterius Ecclesiae ordinatus presbyterus? & ad Pammachium: c: Vbi Pauliniani mentis es perveni, illic puerum mitti presbyterum: nempe Theodosium Tyria Ecclesiae diaconum facis presbyterum, & contra nos armas, illaque in nos abuteris eloquentia. Tibi soli licet Ecclesiae inra calcare. Tu quicquid feceris, norma doctrina est: & non erubescis, ac tribunal Christi iudicandum tecum Epiphanium provocare. haec ipse & multa alia id genus ad Pammachium habet.

b Hier. ep. 62.

c Hier. ep. 61.

XX. HIERON. THEOPHILUM IN AEGYPTUM CERCITATORIA EPISTOLA.

Quod vero sciret Theophilum Episcopum Alexandrinam Iohannis literas accepisse, in quo (vt ille scripserat) exilium ob rem finitum, nempe ordinationis Pauliniani causam, non autem tuende Catholicae fidei, eos licet inter se ipsos iussit altercatos, pro pace inter eos concilianda Legatum miserat Isidorum in Palaestinam, & pacis conciliatrices ad utramque partem literas dederat: sanctus Hieronymus ad eundem Theophilum, quem nosset fuisse Iohannis mendacis male persuasum, literas dedit, quibus eidem eorum gestarum veritatem puro sinceroque sermone significaret; seque pacem, quam offerebat, optate, modo veram pacem, quae compendioso, nos autem dispensio fidei Catholicae comparatur. Ac post multa, quod tandem progressus & quid demum contra ipsum Iohannem molitus sit, declarat his verbis d: Nuper nobis postulavit & impetravit exilium: atque vrinam implere potuisset, vt sicut illi voluntas imputatur pro opere, ita & nos non solum voluntate, sed & effectum coronam habere in exilio. Evadendo sanguinem, & patiendo in se quanta faciendo contumelias, Christi sancta est Ecclesia, per seculum crevit, martyrio coronata est. Aut si isti soli, iuxta quod legimus, amant rigorem, & non noverunt perfectionem sustinere, sed facere sunt & imitantes, sunt variorum dogmatum heretici, & maxime impurissimi Manichei: cur eorum ne verbo quidem quemquam audient ledere, nos solos expellere cupiunt? Nos soli, qui Ecclesia communicamus, Ecclesiam scindere dicimur? Oro te, nonne aeterna est postulatio, vt aut illis nobiscum expellant, aut nos eam illis teneant? Nisi quod in eo magis honorant, quos saltem exilio ab hereticis separant. haec ipse, sed quam dedecens est, haec interrogari ab ipso Iohanne, qui professione monachus erat, ista mox subdit:

d Hier. ep. 62.

XXI. Monachus, prohi dolo, monachum minatur & impetrat exilium,

& hoc monachus Apostolicam cathedram habere se iactans. Non movit terroris ratio ista succumbere, & impudens gladio magister, quoniam manus subiecit: Quis enim monachorum exilium patris, non exul est mundi? Quid opus est auctoritate publica, & scriptis impendit, & toto Orbe dispersibus tangat saltem discipulis, & videri exilium. Demum e est terra & plerumque eius. Christus loco non tenetur inclusus. Praeterea quod scribit nos pergere cum Romanis, & Ecclesiae communicare, a qua videmus communione separari: non est necessitas tam longe, & hic in Palaestina eodem modo si iungimur. his plane docet sanctus Hieronymus, non ob id, quod excedit a communione Iohannis, excludimur se esse a communione Catholicae Ecclesiae, qui communicat cum Romano Pontifice: quibus videas, communione Romanae Ecclesiae (quod alias saepe dictum est) quemlibet declarat Catholicae communionis esse participem. haec & alia plura Hieronymus ad Theophilum: quibus ille persuasus, post haec (vt dicemus) fuit causae Epiphani, Hieronymi, & aliorum in Palaestina Orthodoxorum, imo fidei Catholicae aduersus Iohannem Rufinum, & alios Originistas.

Inter haec autem, dum controneis huiusmodi Hierosolymis agerentur, quid passus idem ipse Hieronymus fuerit a pseudomonacho aduersariorum arte submissio ad surprisendam epistolam Epiphani ab ipso in Latinum translata, idem ipse ea epistola, quam post haec sequenti anno scripsit ad Pammachium, declarat his verbis f: Ante haec ferme biennium miserat Iohanni Episcopo supra dictum Papa Epiphanius literas, arguens eum in quibusdam dogmatibus, & postea clementer ad penitentiam provocans: harum exemplaria ceteratim Palaestinae rapiebantur, vel ob auctoris meritum, vel ob elegantiam scripturum. Erat in monasterio nostro vir apud suos hand ignobilis, Eusebius Cremonensis: qui cum haec epistola per multum ora volueret, & miraretur eam pro doctrina & puritate sermonis docti pariter & indocti, cepit a me dominum petere, vt sibi eam in Latinum vertere, & propter intelligenti facilitate aperire explicarem: Graeci enim eloquij penitus ignari erant. Feci quod voluit: ac citoque notario scriptum ceteris que dicebant, ex latere in pagina breuiter annotans, quem intrinsecum sensum singula capitula continerent; siquidem & hoc vt sibi soli facerem, apud nos extarata: postquamque ad eum mutuo, vt domi haberet exemplar, nos facile in vulgus proderet. Brevi anno & sex mensibus transiit, donec supra dicta interpretatio de sermone eius novo praesigio Hierosolymam commigravit. Nam quidem pseudomonachus, vel accepta pecunia (vt perspicue intelligi datur) vel gratuita multata, vt in casum corruptor mittit persuadere, compulsi chartis eius & sumptibus, iudas factus est prolixior: deinde aduersarius latens ad me occasum, vt inter imperitos concionaretur, me fallarum, me verbum non expressisse de verbo, pro honorabilis dixisse, charissimum, & maligna interpretatione (quod nefas dicitur est) ad id quod est a me non, id est, reuerendum auribus omnium, noluisse transferre. Haec & istiusmodi nuga crimina mea sunt, ita ipse, qui ea occasione egregiam illam tractationem de optimo genere interpretandi scripsit ad Pammachium anno sequenti: qua cum in primis se purget ab illata calumnia, denique aperte docet, quinam fuerint obiectorum criminum architecti, cum ait: Haec non est illius culpa, cuius sub persona alius agit tragidium, sed Rufini & Melaniae magistrorum eum, qui illum magna mercede nihil scire docuerunt, & in fine: Excessu verum an epistola, sed non excessu doloris modum: nam qui fallarum vocor, & nec multarum radiorum & texturam dilatorum, contumacium suum crimen adnuere, non refero. Vnde arbitrio tuo cuncta permittito, vt legas ipsam epistolam tam Graecam, quam Latinam, & illico intelliges accusatorum meorum nentis & prolixos quoslibet. haec Hieronymus.

Sed quam impudens id scelus extiterit, fraudulenter chartas surripere, & quam acres, quamque seueras leges saeculi vindices haberet, recenti demonstrat exemplo, cum ait g: Ac primum, antequam de translatione respondiam, volo interrogare eos, qui malitiam, prudentiam vocant. Vnde apud vos exemplar epistola? Quis dedit? Quis fronte proferret, quod scilicet relemis? Quid apud homines tutum erit, si ne paratius quidem & sermone nostra possumus secreta celare? Si ante tribunal iudicum hoc vobis crimen impingerem: vos legibus subiugarem, qua etiam pro vilitate vici nexio delatoribus poenas statuant,

XXII. HIERON. PAVLINI EPISTOLA AD THEOPHILUM.

XXIII. HIERON. PROBI EPISTOLA AD THEOPHILUM.

XXIV. HIERON. PROBI EPISTOLA AD THEOPHILUM.

XXV. HIERON. PROBI EPISTOLA AD THEOPHILUM.

tunc, & cum suscipiant proditorem, damnant proditorem. Latroem videlicet placet, voluntas displicet. Dudum Erychium, virum Consularium, contra quem Patriarcha Gamaliel gravissimas exercuit inimicitias, Theodosius capite damnavit, quod sollicitate notario, chartas illius iniecerat. Fuit iste Gamaliel Iudaeorum Patriarcha temporibus Theodosii & filiorum, aduersus quem Theodosii iunioris rescriptum extat. Subdit & de alijs proditoribus exempla à Romanis supplicio affectis, atque addit: Quod leges publica, quod hostes tuentur, quod inter bella & gladios sanctum est, hoc nobis inter monachos & sacerdotes Christi intutum fuit. Et auget quidam ex eis, addidit supercilio, & concupantibus digitis, erudere & dicere: Quod enim si redemim, si sollicitate fecit, quod sibi profuit. Mira sceleris desensio, quasi non & Latrones, & fures & pyratae faciant, quod sibi prodest. hæc & alia plura in sui defensionem & aduersariorum accusationem forti vehementer ingerit oratione. Quod vero de Erychio viro Consulari, victimo damnato supplicio, ingerit, & de scriptis Iudaeorum ab eo sarreptis: ad id plane pertinere existimo, quod Theodosius hoc anno aduersum iniuriam irrogantes Iudæis, conuentus illorum prohibentes, vel synagogas diipere, vel destruere tentantes, ad Comitum Ouentis III. Kalend. Octobr. rescriptum dedite b:

Iam vides, lector (quod non sine immenso animi dolore recolimus) quanam fuerint: præcipui Hieronymi aduersarii & Origenitarum patroni, Rufinus scilicet, atque Melania: Proh dolor! tanto totius Ecclesiæ Catholice scandalo, ita mutatus est in inimicum Hieronymo amicis carissimus ille Rufinus, cui quam ætatis amicitie vinculis & insolubilibus necessitudinis nexibus ipse Hieron. affectus esset, vel vno saltem illo declarat elogio, cum eundem vna cum Melania visitante Ægypti monasteria & solitudine Syriæ literis inuisens, atque saluans, inter alia plurima amotis signa, sic ait e: *Credas mihi, frater, non sic tempore iactatus portum nauis profectus, non sic sitientia imbris arena desiderans; non sic cæno æpidens lateri enscis solum mater expectat, postquam me à tuo latere subito turbò conuulsi, postquam glutino charitatis heremum impia distinxit, nullis, &c.* quanta enim animi solitudine saluum sibi cuperet quod haberet, neve propter absentiam aliquod vel leue saltem pateretur dispendium amicitia, periret metceret; ad finem illud, quod memoria tenacius retineret, apposuit: *Obsecro te, ne amicum, qui diu queritur, vix inuenitur, difficile seruator, pariter cum oculis meo amittat. Fulgeat, cui liber, aurum, & pompæ ferulo corasæ, ex sacris metallis radiat: charitas non potest comparari, dilectio pretium non habet: amicitia, qua desinere potest, vera nunquam fuit. In quibus ipse vallis circumdat amicum, nec eos, volens licet, transire absque ignominia nota valeret. Sed secutus alienos Rufinus infelix, terga vertit amico; merensque transfuga in castris hostium, inde in amicum ac fratrem furens, prodixit dux impiorum armatus, nulla proflus alia causa compulsus, quam ut aduersantes Catholice veritatis Origenis errores saluos feruet atque propugnet: ipsum quidem haud segniter, vel loco nouissimo, sed inter primos militasse, Epiphanius dicta epistola ad Ioannem indicite videtur, dum inter tot defensores Origenis ipsum tantum nominat, ac bene precatur his verbis d: *Te autem, frater, libere Deus, & sanctum populum Christi, qui tibi creditus est, & omnes fratres, qui tecum sunt, & maxime Rufinum presbyterum, ab heresi Origenis, & ab aliis heresibus & perditione eorum, hæc Epiphanius.**

Sed maiori me dolore faciat, angore cruciat, atque merore confertni: Melaniæ acerbissimus casus. Hæc enim vidua illa clarissima, ornamentum Romanarum feminarum, decus sumum Christianorum, viuumque exemplar Christianæ philosophiæ, quæ in sine illud Romæ specimen edidit, cum eodem tempore matrum ac dno charissimos liberos fidei penitus oculis sepeliret: cuius incredibilem sanctitatem admirans predicans quendam ipse Hieronymus, aliusque imitandam proponens, illa tantæ fiducia estatus est verba es: *S. Melania nostri temporis inter Christianos vera nobilitas, cum quælibet Dominus (Paulam alloquitur) mihi que concedat in de sua habere partem, calente*

ad hoc mariti corporeculo, & nudum humato, duos simul perdidit pullos, &c. sed plane quod subditur in femina gloriosius, cum de victa victrix omnium Vrbe triumphans, superatoque infirto à natura vnica prolis amore, Roma preta, vnico ibi relicto filio, exul mundi, cæli ciuis, victrix etiam ventorum & fluctuum, ingruente iam hyeme (vt ait) Hierosolymam nauigauit.

Quam ob causam, iure meritoque idem S. Hieronymus tantarum rerum admiratione stupens, eam dignè existimauit, vt Thecla nomine nuncuparet; nobiliorem ritulum non inueniens, quo Melaniam decoraret, quam nomen sanctissimæ virginis, primogenitæ Pauli & primæ martyris inter feminas: vt pote que Romæ prima omnium clarissimarum mulierum Romanarum, spernente pro Christo Vrbe, contemnendi diuitias, deferendi filios, pendique Hierosolymam exemplum dedit, ceterisque ad id ipsum præstandum, forte aggregata facinus, viam aperuit, cum ipsa prima reliquas Romanas nobiles feminas ategressa, relicta Ægypto, transmissoque mari, in litore Palestinæ, terra promissionis, possessione sanctorum, felicior, quam Maria in terra deserta, tympanum pulsans pœnitentiæ, præcinerit Domino canticum nouum, quam aliæ illustres Romanæ femine, veræ reddidit Israelicæ, virgines atque viduæ secutas, choros ducentes, easdem cum ea cōcinuere Christo vincti laudes. Sed probata ad aquas contradictionis (ò fallaciam incredibilem hostis humani generis!) decepta, superata de fecit: tantaque onusta adeo pretiosis mercibus nauis (ita namque nauis institoris comparatur diuino eloquio mulier fortis) in ipse tranquillitatis portu (quis ceteri) est passa naufragium, cum incauta in fytres Origenis impigit: Origenisq; sic conspersa fulgine, conuertit ex Noemi* in Mara, & ex Thecla rediit in Melaniam, à fuscæ ducit nomen in faulsum. Ista patitur humana conditio, vt nihil quilibet, dum viuuit, vendicat sibi tutum.

Sed quod luctas luctum prouocat, & excruciat lacrymarum lacrymas: iungatur his funibus horum malorum omnium auctot infelix Didymus; cuius cum sublimitatem præcellam intueor, profundam voraginem, in quam se præcipitem misit, vix datur, posse deorsum inspicere acutioribus mentis obtutibus. Hic ille ipse (vt dicta superius obiter repetamus) quem Magnus Antonius & Alexandria inuisens, beatum prædicauit, quod licet cæcus esset carnis oculis, mentis tamen illos oculos nactus esset, quos (vt ait) sancti soli & Apostoli meruerunt. Cuius si cecitatem inspicere, id vnum inter alia multa satis in memoria tenocasse, quod vt hunc posset habere magistrum, sanctus Hieronymus post auditum Gregorium Nazianzenum, & postquam exhibuisset se Romæ Orbis doctorem, cano iam capite ipsum adiit, peregrinatus Alexandriam. Sed plane accidit, secundum profundum Dei iudiciorum abyssum, vt qui ex cæco diuino munere intrinsecus videns erat, ob eamque causam ab eodem sancto Hieronymo *Videntis* nomine (qui Prophetarum est titulus) fuit appellatus, idem bis cæcus euaderet, dum plus homini infelix, quam antiquæ Ecclesiæ traditio detulit: dum, inquam, vehementiori quam pat erat amore suum profectus Origenem, eius minime vitauit errores, sed priuato studio aspidis onæ fuit: quibus ab eius discipulis Euagrio, Isidoro, Rufino, atque Palladio ruptis, egressi ex eis sunt reguli, moribus ipsos primum dilacerantes, postea vero diu multumque longelateq; serpentes Dei Ecclesiam infestant, feribus multiplicatis, prognatis nimirum ex istis postea Pelagianis. Apertissimum namque Origenis propagatorem fuisse Didymum, sanctus Hieronymus in Rufinum sæpe postea declarauit: sed ita comparatum illum fuisse, vt pro ratione audientis sciret propinare doctrinam, idem affirmat, cum hæc ait b: *Estat liber Didymi ad te: quo sciscitanti tibi respondit, de infantibus scilicet cito ex hac vita sublatis: non multa potuisse, antequam videlicet anime eorum in me: gerentur in corpota; & illos corporum carceres tantum eis tetigisse sufficere. Magister meus & tuus eo tempore, quo tu ab eo ista quærebis, tres explanatum in Osce Prophetam libros ad*

hæc ait b: *Estat liber Didymi ad te: quo sciscitanti tibi respondit, de infantibus scilicet cito ex hac vita sublatis: non multa potuisse, antequam videlicet anime eorum in me: gerentur in corpota; & illos corporum carceres tantum eis tetigisse sufficere. Magister meus & tuus eo tempore, quo tu ab eo ista quærebis, tres explanatum in Osce Prophetam libros ad*

al. 11. de Ind. C. Th.

bl. 9. de Ind. C. Th. XXIV. LAMEN- TABILIS RUFFINI CASVS.

c. Hieron. 9. 41.

RUFFINI ACERBIS- SIMVS CASVS.

d. Hier. ep. 60.

XXV. LVGBRIS MELANIÆ STATVS.

e. Hier. ep. 21.

XXVI.

f. Hier. in Chiron.

LYGETVR MELANIA

* Neomi

XXVII. CASVS DIDYMI PELAGI- TVR.

g. Hier. ep. 33.

h. Hier. ad Rufin. Apolog.

me, me rogante, dicitur: ex quo apparet, quid me, quid te dixerit. hic ipse, quibus videas ex duplici oris magistro errorum tenebras non nisi filiis tenebrarum claudere de furtive esse communicatas, cum e contra pura gaudens luce veritas, ut lucerna super candelabrum posita, pari fulgore æque omnes illustrare consuevit.

XXVIIII.

Propagasse autem etiam Didymum ad hæc saltem tempora, ex eo possumus intelligere, quod sanctus Hieronymus, qui anno superiori (vt dictum est) librum scripsit de Scriporibus Ecclesiasticis, eum cum fuisse superstitem tradit, annum excedentem ætatis octogesimo tertium, qui & editos ab eo commentarios ita recenset: *Didymus Alexandrinus, captus a parva ætate oculis, & ob id electorum quoque ignarus, tantum miraculum sui omnibus præbuit, vt dualitatem quoque & geometriam, que vel maxime visu indigent, vsque ad perfectum didicerit. In plura opera & nobilia conscripsit, commentarios in Psalmos omnes, commentarios in Euangelium Matthæi & Iacobi, & de Dogmatibus, & contra Arianos libros duos, & de Spiritu sancto librum vnum, quem ego in Latinum verti: In Istaui comos decem, & octo in Osee, ad me scribens, commentariorum libros tres, & in Zachariam meo rogatu libros quinque, commentarios in Job, & infinita alia, que edigere, proprii iudicii est. Vixit vsque hodie, & octogimum tertium ætatis excessit annuum.* hucque de Didymo sanctus Hieronymus: sed meritam omnium pene meriti iacturam fecit, qui naufragium est passus in fide: etenim constat, vix commentarium de Spiritu S. & in epistolas canonicas expositiones reliqua esse ex tot tantisque ab eo commentariis elaboratis.

XXX.

Alius vero eiusdem nominis claruit inter anachoretas Ægypti Didymus sanctitate clarus, de quo ista Euaagrius: *Vidimus inter eos quendam ex senioribus veram bonum, nomine Didymum, in quo multa erat Domini gratia, quam in eo etiam vultus ipse indicabat hic Corpiones, & cerastia, id est, bestias, quas cornutas vocant, & angues, qui in illis locis præferre Sali acerrimi habentur, tanquam terra quædam vermiculos pelibus concubabat, & ita exstinguabat, vt nihil ab eis omnino pateretur.* hic triplex, meminit etiam Socrates & de Didymo monacho antonino nonaginta quinque, solitariam vitam agente: extitit hic plane felicior illo, de quo agit, Didymo Alexandrino; qui sui iactura omnes pios cetero quidem exemplo docuit, traditionibus Ecclesie potissimum innitendum; nec ullis quamvis doctis in alio hominem præferendum: vr illud Pauli semper in omnium mente oreque versetur: *O Timothee, depositum custodis profanus vatum nonitates deuita.*

XXXI.

Sed deploratis infelicium lapsibus, ad S. Hieronymum redeamus: qui cum aduersario tam aculis esset vndique impetibus plane accidit, vt eius hostes experirentur eundem aduersarium acerbissimum: indeque factum est, vt cum lucubrationibus ipsius aperte appeterentur, viderem eum actus insurgentes impetum facerent, limitique inliperent oculis eius: scilicet decano dente cotroderent: conqueritur enim ipse de his scripsit. Quinam autem hi fuerint, ex multis vix paucos licet enumerare: & vt omitamus dicere de Ioanne atque Ruffino, qui perpetuum illi indixerunt bellum, fuit ex his monachus quidam iuuenis, Romæ versatus, idemque non nihil Ioviniani hæresis suspicatus, prout idem ipse Hieronymus testatur in Apologetico ad Dominionem, de quo superius. Sed & Bonifacius Segestanus Romæ itidem factus est vehemens Hieronymi obrectator, quod se exultaret literis Hieronymi, quibus in vita inuectus est. Verbis clericorum, ab eo ipsam sibi male confutum fugillatum se: qua pariter ratione pars reliqua illa deterior Romani cleri, qua videretur eiusdem Hieronymi scriptis infamata, crebris eum solita fuit impetere maledictis: adeo autem frequens tum hominum, tum aliorum fuit turba in Hieronymum obloquentium & obredantium, vt vix ediderit scriptum aliquid in quo non opus fuerit pro fetextere Apologiam, & in alios inuectiuam; quod ipse cum pluribus locis, tum præcipue in præfatione in Michæam Prophetam testatur, cum ait: *Semper inuaderespondemus (quia non cessat inuidia) & librorum nostrorum excidia conuulsum maledicta confutans, qui*

vulgo iactant me feris incunisque sermonis quasdam inopias scribere, & non loqui nesciam, tacere non possi. & post pauca: *Memo tunc pinguis, qui circumdederunt me; vt quiescent, & desinant maledicere, maledicta non nesciam sua. hæc & alia id genus frequententer habet: vt instat ad ædificandum templum Dei: eundem necesse fuerit, altera manu gladium aduersus hostium irpetum habere distictum, manu altera stylo viad officium ministerii. Sed de his hæc tunc.*

Inter hæc autem, cum Dei Ecclesia (vt vidimus) in Oriente ex Origenis erroribus ita esset exagitata diffidens his occurrere studuit Theophilus Alexandrinus Episcopus, laboratque; quibus valuit remediis Ecclesie mederi vulneribus: sed demulcendo potius, quam pungendo, conatus est dissidentium animos ad pacem allicere: quod tamen Hieron. atque aliis non nihil displicuit, vt qui considerarent vulnus illud haud indigere fomentis, sed apertendum esse ferro, atque Ecclesiasticæ severitatis censura curandum. Verum ipse Theophilus sic sibi prædenter visus est agere, si Catholicos ad pacem coegeret vigore canonice discipline, ac deuis lenitate verborum redderet Ecclesie obsequentes. Tradidit quidem tunc fuisse Theophili consilium S. Hieronymus, scripta ad eum epistola, vbi ait: *Quod de canonibus Ecclesiasticis motus gratias agimus. Quem enim digni Dominus scorsipit, & flagellat omnem filium, quem recipit. Sed tu scio nobis nihil esse antiquius, quam Christi iura seruare, nec Patrum transerre terminos, semperque meminit Romanam fidem Apostolico ore laudatam, cuius se esse participem Alexandrina Ecclesia gloriatur. Super nefaria hæresi quod multum patientiam geris, & patas Ecclesie visceribus incubantes tua posse corrigi lenitate, multo sanctius displicet, ne dum paucorum patientiam presularum, natus audaciam perditurum, & sacro robur fiat hæc Hieronymus. Porro quod profectus esset Romanam Theophilus, atque abintum cum eo esse Hieronymum, Ioannes Episcopus dimigasset se le non indigere Roman abire, vt cum Ecclesia Romana communicaret, cum abfensei communionis focis erant, ostendit. Veram abiecit ne Romanam Theophilus, incertum est.*

Sed quid tandem? Opera, puto, eiusdem Theophili Episcopi Alexandrini, ita est concordans inter Hieronymum atque Ruffinum: & existimare fas est, alios quoque pari ferdere eidem copulatos; Origenis erroribus silero condemnatis. At male obducta cæcitas serpente intrinsecus tabo, iterum in vlcus erupit, quod accidit, cum Ruffinus Romam rediens, Petri archon Origens se translatum edidit vna cum erroribus eius, quibus a se purgatum turpiter mentitus fuit, quando autem id contrigerit, suo loco dicturi sumus: Testatur id quidem ipse Hieronymus epistola ad Ruffinum scripta I, de qua suo loco dicendum, quo tempore & Origenis facta damnatos fuisse atque excoctos, pariter demonstrabimus.

Hoc eodem anno, Hippone regio in Africa celebratum est Conclium generale ex totius Africanæ provincie collectis Episcopis: cuius Synodi plerisque, in locis parva mentio reperitur. Nam quod in primis ad tempus spectat, in collectione canonum Africanorum Conclium hæc primo loco posita legitur: *In: Gloriosissimo Imperatore Theodosio semper Augustissimo, & Abundantio viro clarissimo Consulibus, octavo Idibus Octobris, Hippone regio, in Sacratissimo basilica Pace, &c.* Quod vero ad sanctos ibi canones attinet, constat ex eis confectum esse breuiarium: nam ipsorum quadraginta vnius capitulorum breuis summa descripta est, quo idem facilius innocecerent, idque decreto Concilii Carthagenensis postea celebrati, Casario & Attico Consulibus. Habentur iidem canones inserti in Concilio tertio Carthagenensi, sepeque citantur. Cæterum huius Hipponenis Concilii celebrandi nullam aliam præcessisse causam professi sunt Patres, quam vt collapsam disciplinam Ecclesiasticam in integrum restituerent: quod quidem adeo efficaciter præstiterunt, vt cetera que postea in Africa Conclia sunt celebrata, ex Hipponenis, tanquam archetypo quodam completa fuerint mutata.

Meminit huius Concilii Hipponenis Possidius n. de qua in eo fuerint partes Augustini, ita describit: *Per idem*

a Hier. A scrip. uel. in Didym.

b Euaag. vii. ss. Iac. q. i. c. 4.

c Socr. li. 4. c. 18.

d Tim. 6.

XXX. ADVERSARI S. HIERON.

e Hier. ep. 11

f Hier. ep. 100.

g Hier. praef. in Di. Agost. de Spont. S.

h Hier. praef. in Mich. l. 2.

XXXII.

i Hier. ep. 68.

XXXIII.

k Hier. ep. 62.

XXXIII.

l Hier. ep. 66.

XXXIII.

CORCORI HIPON. in Tom. 1. Canon. ad exord. Conc. Afr. edit. v. p. 172. * 172. 173.

XXXIV.

m Possid. n. de qua in eo fuerint partes Augustini, ita describit: Per idem

tempus

temporibus Episcopis hoc illi uidentibus, qui plenarium totius Africae Concilium Hippone agebant, de Fide & Symbolo presbyter adbe Augustinus disputant, haec ipse, meminit eiusdem tractationis idem Augustinus a, cui in ipsa correxit, quod dicitur de resurrectione: Non iam caro erit & sanguis, sed tantum corpus elucida esse uoluit, quae dixisset ambigue, ne ea in deteriori sentiam, ad asserendum suam ipsorum haeresein ab Originis uisurari potuissent, de quorum errore paulo superius actum est. Porro eam disputationem ipse Augustinus in librum conuertit, id ipsum postulantibus copulibus, qui aderant, & tam nobilibus Christi ministris dispendium faceret, & adfiscendum ab aliis esset in alioquin vacantis sedis Episcopum, cogitare cepit de subrogando eum sibi adhuc ueniendi Antilichem coadiuotorem, futurum postea successorem: restat autem quidem Possidius b. Concilium ipse hunc totum id eum Aurelio Episcopo Carthaginensi, atque tandem postea, cum sibi opportunum visum est, perfecit quod mente conceperat, id que post annum, agemus ea de re pluribus suo loco. haec autem modo occasione Concilii Hipponenis, in quo Augustinus omnibus totius Africae Episcopis manifestus, quantusq; esset, innotuit.

XXXV. Hoc item anno, renuntiatio (ut dictum est) Honorio Imperatore, relictoque cum eo Atacadio Augusto Constantinopoli, ipse Theodosius aduersus Eugenium tyrannum Occidentale Imperium occupantem, expeditionem parat: Quis, inquit Socrates plurimi barbari armis istram incalentes sua sponte ad auxilium ei conuerterunt, annuum ferendum sciti sunt. Ceterum Theodosius doctus exemplo, pietate magis, quam armis hostes debellari solere, in eo praecipue inuitendum esse putauit, ut Deum sibi sanctis operibus sanctorumque precibus conciliaret illud Dauidicum occinens d: In Deo faciemus virtutem, & ipse ad nihilum deducet tribulantes nos, probe sciens, Deo duce, Cyrum e dorso Regum retrosum conuersisse, superbos terre humiliasse, portas aereas continuisse, confregisseque ueteres portarum terrores. Sicigitur compositus animo, primum omnium futuri belli euentum non magis explorat praestigis, nec otaculoorum responsis quaeque ambiguis (haec enim omnia sanctis legibus, ne quis faceret, omnino proscripserat) sed Deum Optimum Maximum perferens suos, quid de futuro belli euentu praediceret, consulendum putauit. Quamobrem Legatos mittit ad celeberrimum uatem illum in eterno latitantem Ioannem anachoretam, cuius in futuris euentis explorandis virtutum factis perspectam habuit ex superius bello huic non impari aduersus tyrannum Maximum gestio. Quae autem ille diuino efflatus spiritu respondit, Rufinus tradit, qui haec ait f: Theodosius nihil segniter inflammatum ad uisionem, arma contra Eugenium, qui in locum desertis substitutus est, corripit. primo Dei uoluntatem per Ioannem monachum, de quo supra memorauimus, sciscitauit. Tum ille, qui primus de Maximo ei uictoriam praedixerat incrementam, etiam hanc, licet non absque plurima ueritate sanguinis inuentione promittit, haec ipse. Porro haec ad Ioannem legatione functum esse Eutropium, qui sub Atacadio post Rufinum rexit Imperium, Sozomenus g auctor est. At uero non de futuro exitu belli tantum uaticinatum esse Ioannem, sed & post obtentam uictoriam proximum fore propalasse obitum ipsius Theodosii Imperatoris, Euagrius tradit h, Theodoretusque i id ipsum affirmat. At post haec Rufinus subdit ista etiam de bello co apparatus.

igitur preparatur ad bellum non tam armorum, telorumque, quam uentorum orationumque subsidio: nec tam excubitarum vigilis, quam obseruationem pernoctatione munitur circumbat qui faceret dicitur ad populo omnia orationum loca, ante martyrum & Apostolorum thesaurus inebat cilicio prostratus, & auxilium sibi fida sanctorum intercessionem postulat, haec de Theodosio pio apparatus Rufinus tradit, qui hoc ferre tempore ita se iubeat.

Addit Cedrenus, sed quo auctore, nescimus, Theodosium incognitum alieno habitu ea ex causa esse peregrinatum Hierosolymam ad sancta inuisenda loca, quo facilius Dei auxilium promereret, eundemque diuino monitu cognitum a Ioanne eius sedis Episcopo. At haec Cedreni ignorante maiores, quae si explorata habuissent, minime reliquissent obuolua silentio.

Qualisnam autem Eugenii tyranni ad idem bellum fuerit apparatus, ex eode Rufino possimus intelligere, cum ista subdit k: At Paganus, qui errores suos uouis semper erroribus animant, inuolare sacrificia, & Romanis sanctis uictimis crementare, inspicere extra praedum, & ex sibi aram praesentis scuram Eugenio uictoriam munitare superstitiosus haec agente & cum omni animositate uoluntate tunc Praefecto, cuius assertoribus (magna enim erat eius in sapientia praerogativa) Eugenium uictorem fore pro certo praesumpserant. haec ipse. Erat quidem Chistianus Eugenius, ut ex sancti Ambrosii ad eum scripta epistola potest intelligi: ceterum ut qui in gratiam Christianorum Principum eandem religionem sectatus esset, haud eam ex animo coluit, ut pote qui fors praer ferret Christianum, intus Paganum gereret, & cum post abique arbitris, quae deorum Genitium essent, facta ageret: unde factum est, ut Gentilium omnium Senatorum animos sibi conciliat, eosdemque fautores ad ambiendum Imperium nactus sit. Quem uero exitum res habuerint, dictum sumus anno sequenti, quo ambo exercitus manus conseruere. Prosequamur iam reliqua a Theodosio hoc anno sancte pieque gesta, quibus ad id quod parabatur hoc anno bellum, diuinum sibi numen praecipuum reddidit. Inter alia adtem digna memoria illud plane fuit, quo magnam excitauit admirationem, & summam concitauit sibi laudem, dum quo tempore ad immensas bellorum expensas consueuerant Reges indicere noua tributa populi sibi subditis (quod & ipse ante in belli apparatu aduersus Maximum fecerat, cum ea de causa populus Antiochenus impatiens oneris, in rem sedata, quam recensimus, prolapsus est) ipse Theodosius modo non ab his tantum abstinuit, ut nouas exactiones inferret, sed recens indicam a Praefecto Praetorio Tariano ante biennium consule, nouo dato rescripto, omnino remisit. Exat de eiusmodi Theodosii temperantia & digna Christiano Principe munificencia ipsum rescriptum hoc ipsi anno datum ad Rufinum agentem Praefectum Praetorio, his scilicet uerbis l:

Auaris praesertim aduicis, quam circa praesentem consuetudinem provincialium numerum Tarianus imposuit, a cunctis penitus salubri modestatione remouenda est. Dat. pridie Idus Iunij, Constantinopoli, Theodosio Augusto III. & Abundantio Coss. Ex his plane intelligis esse corrigendam Sozomeni diacentem, Theodosium in hac expeditione paranda aduersus Eugenium, nouum indixisse tributum, cuius causa tumultuarius fuerit populus Antiochenus: sed id contigisse in expeditione belli aduersus Maximum, satis perspicue superius est demonstratum, ut nullo modo reuocari possit in dubium.

Quod rursus ad hanc rem spectat, illud etiam augustae munificenciae hoc anno Theodosius specimen edidit, cum illae in Fiscum bona reorum tempore Praefectum Praetorii dicti Imperis Tariani, uel ipsi reis, uel ipsorum coniunctis restituenda mandauit, gemino ea de re dato rescripto, cum primum ad eandem qui supra Rufinum Praefectum Praetoria ita rescripsit m:

Omnia rescriptorum bona, quae Fisco iusserat Tarianus aduolli, uel ipsi, qui propriam nuditatem, uel illis, qui suorum mortem in extrema possit exegisse lugent, sua substitutionis obstaculo reddi praecipimus. Dat. pridie Idus Iunij, Constantinopoli, Theodosio Augusto III. & Abundantio V. C. Coss. Rescriptum idem Imperator eadem ad Drepaniam Comitum reum priuatum, illud quoque addens, ut eadem bona, licet aliis donata fuissent, nihilominus redderentur, sic enim rescriptum se habet n:

Omnia rescriptorum bona, quae Fisco nomine singulis quibusque Tarianus eripuit, uel ipsi, qui gladio acerbiorum stylium passi, & uinum suum mutatae stenerunt, uel eorum filii ac propinquos, qui

XXXVII. k Aug. l. 2. c. 35.

THEOD. APPAR. TYO AD BELLUM VENT. XXV.

l. 23 de auron & trib. c. Th. XXXVIII. THEOD. TEMPOR. BELLI TARIAN. LARAT.

XXXIX.

m l. 2. de bon. proscr. c. Theod. THEOD. BONA DAMNAT. EYMRE. STITUIT.

n l. 1. ad. u. c. Th. XLI.

PRINCIPI-
P. GHELI-
STIANI ID
ATTEN-
DANT.
a. E. J. II.

b. J. a. t.

XLI.

c. l. y. de sal-
gano. C. Th.
THEOD.
COERCET
LICEN-
TIAM MI-
LITVM.
d. E. 18. 19.
20. de ereg-
mil. an. ou.
C. Th.
c. l. 4. de
metat. C.
Theod.

XLII.

El. 1. si quis
malid. imp.
C. Th.

THEOD.
PRVDEN-
TIA IY-
CTA CLE-
MNTIA.

XLIII.

erunt. a. excepere sententiam. restitui mox inueniunt. ut omnes. qui aliquid ex huiusmodi bonis nostris liberalitate meruerant. restituere adacta cogantur. Datum pridie Idus Iulij. Constantiopolis. Theodosio A. III. & Abundantio Coss. Hac. rogo. attendant. qui in bellico apparatu non largitionibus & elemosynis precibus pauperum sibi conciliant. sed eorum luctu ex acerbitatibus exactionibus & clamoribus Deum contra se pronocant. & infernum penitus reddunt. secundum illud David dicentis. Propter miseriam inopum & gemitum pauperum nunc exoriam. dicit Dominus. cum interdum contingat ea ipsos subditos pati a suis Principibus. quae nec ab hostibus forent aliquando expectari. Vnde accidit. vt quantumlibet belli iusta causa praecesserit. illud tamen triste Dominus effari cogatur indignans. Heu b. consolabor super hostium meum. cum scilicet cogitur (vt ita dicam) Deus mutus in suos arma conuertere. quae in hostes exacuatur iustus zelus. Sed ad Theodosium redeamus.

Hae cum ipse (vt vidimus) mense Iunij statuisset. paulo post. nempe sequenti mense. quaeque optima mente agitans. ne quid indignum. quo diuina prouocaretur vindicta. milites perpetrarent licentia militari. quo eos intra fines modeste contineret. hae primum rescriptis ad Comites vniuersae militiae. Nemo militans a suo hospitio saluam aliquid nomine possidet. id est. ne lignum aut oleum culcitras possident. Datum IV. Kalend. Aug. Constantiopolis. Theodosio Aug. III. & Abundantio V. C. Coss. vtur etiam pro annonianis speciebus ex gere pretium d. & in eos. qui ditiorum sibi procurarent hospitium. ista sancit. Si quis mensuram nostrorum mensuram. quae deputat. a singulis quibusque domus enotant. & postibus hospitium nomen ascribunt. delere non dubitauerit. ad instar falsi reus ex hac auctoritate teneatur. Dat. VI. Kalend. Nouemb. Constantiopolis. Theodosio Aug. III. & Abundantio V. C. Coss.

Quae vero idem hoc eodem anno. mense Augusti. Christiano maxime pio digna sancierit. ex his accipit. quae ad Rufinum Praefectum Praet. in haec verba rescriptis. f. quibus admireris Magnum Theodosium in sago militari summe philosophantem: Si quis modesta nescius. & pudori ignarus. improbo petulantique maledicta nomina nostris. crediderit lacessenda. ac temulentia turbulenta obrectator temporum fuerit. cum poena nobis subingari. neque durum aliquid. nec asperum sustinere. Quoniam si id ex leuitate processerit. contemnendus est. si ex insania. miseratione dignissimum. si ab invidia. remittendum. Vnde integris omnibus. ad nostram scientiam referatur. vt ex personis hominum dicta pensamus. & vtrum praetermitti. an excutiri debeat. censeamus. Dat. V. Idus Augusti. Constantiopolis. Theodosio Aug. III. & Abundantio V. C. Coss. Admirare. lector Imperatoris cum pietate prudentiam. dum cum ipse videtur severitati solvere disciplinam. tunc magis eam subtilia edita legi astrigit. etenim quoniam ista a percipientem voce praecisus. vel in albo Praetoris aut in foro legentem. non continuo summa erga suam principem charitate propensorem reddunt. vel si alias praeco in eum esset commotus animo. nomine quilibet grauiori poena suspensum illud. fuisse sibi existimandum. quod quicquid in Principem oblocutus fuisse. ad eum peruenitur aures certo sciret. Sic igitur ea edita. iustissime Christiano Principe digna. ita conciliant sibi animos omnium. vt tamen eorum. qui odium inbibissent. at etiam freno audaciam coercuerit. cum sentent. quod si in maledicta prorumperent. fore ea principis manifesta. in hunc plane modum optime consulens & Christiane mansuetudini & Imperatoriae maiestati. His itaque praenit sanctissimis legibus. aliisque piis operibus. idem Theodosius Imperator ad sequentis anni auspiciandum bellum certam sibi strauit ad victoriam viam. quam (vt suo loco dicemus) feliciter consecutus est. ante clementia certans. quam armis decerneret.

Praedicata quidem fuit in Christiano Principe inter alias egregias virtutes clementia ab exteris etiam hominibus. & admirationem laudem medicem attulit. atque inter alios Themistius Genitili philosopho. qui eam virtutem in Theodosio plurimum celebravit. quem ex equandam praedicat hae ex parte ipsi Deo Opt. Max. ceteros

Principes quantumlibet nomine celebres sperantem. ipse enim vbi pro concione damnauit Alexandri Magni trucem animum. & ex vino truculentioris molitum reddi. quo etiam probos e medio subulit. ad Theodosium conuersus. Tr. inquit. optime Rex. nequaquam. quin improbus largitus veniam. atque id vt probis gratificareris. eos demittis incolas & indomatos. qui stultia ac vana locuti sunt. tanquam eos. quibus tristitia somnia obigerint. atque ita ad praeclearam virtutum omnium clementiam quam facillime impelleris. quia Dea quam similitudo. & diuina cuiusdam naturae participis esse videtur. hae Themistius magni nominis a temporibus Constantii Imperatoris in Orbe philosophi. qui & sub Theodosio. prouecta admodum senectute vixit. & a Theodosio. licet ethnicus esset. magna estimatione habitus. etenim (vt ipse testatur) profectus Constantiopolis Theodosius in Occidentem. Arcadium filium eidem commendauit.

Hoc eodem anno Alipius Tagastensis. Augustini in vita instituto collega. Hierosolymam profectus inuicem sanctum Hieronymum. cui cum multa de eiusdem Augustini vitae sanctitate atque doctura nota fecisset. sequester exiit. vt in te vtrumque amicitiae vinculum strictius neceretur. Docent haec litterae eiusdem Augustini postea scriptae per Profortum. Puro tunc per eundem Alipium innocente Augustino committarum ab ipso Hieronymo elucubratum de scriptoribus Ecclesiasticis. cuius in dicta epistola per Profortum missa ipse meminit Augustinus. Vbi vero in Africam Alipius reuertus est. haud multo post creatur Episcopus Tagastensis. ante scilicet. quam Augustinus per ipsum Profortum ad Hieronymum scriberet. nam in ipso literarum exordio ita habet g. Numquam esse quisquam tam facile cuiuslibet facie innotuit. quam mihi tuorum in Domino studiorum quiete. latet. & vere exercitio liberalis. Quamquam ego perspicam omnino te nosse. tamen exiguam quiddam tui minus habeo praesentiam videret corporis. quam ipsam etiam. posteaquam te beatissimum nunc Episcopus. tunc vero iam Episcopatum dignus frater Alipius vidit. remeansque a me visus est. negare non possum magna ex parte nihil esse relatu eius impressum. & ante reditum. cum te illi videret. & ego videbam. sed oculis eius. non cum animo me atque illum. sed corpore duos. qui nonerit. dixerit. concordia dumtaxat & familiaritate solissima. non meritis. quibus uille antecellit.

Ceterum vbi haec sequenti anno post creatum Alipium Episcopum scriberet Augustinus. Hieronymus eum peruenit epistola. qua inter alia eundem Augustinum admonuit de cauendis in Originis lectione eius erroribus. significat haec idem ipse Augustinus in secunda epistola ad illum scripta h. Quod autem sanctus Hieronymus ipsum ista monuerit. non alia de causa factum puro. nisi quod cum Alipii Hierosolymam aduentus tunc contingerit. cum excitae nupte controuersiae Hierosolymis inter Hieronymum & Epiphanium altera ex parte. ex altera vero Ioannem Hierosolymitanum Episcopum. Rufinum. Isidorum. Palladium. Melaniam & alios uersarentur Augustinus relatione Alipii de omnibus certior redditus. aduersariae partis fortasse defensor insurgeret.

Certe quidem subdolari mihi videor. tantos viros. penes quos summa rerum Hierosolymis esset. nempe Ioannem eius ciuitatis Episcopum. & vna cum Melania Rufinum (vt moris est rectis dogmatibus aduersantium. in eorum propugnatores acerrime inuehi. calumniis lacere. ac proscindere contra melius) aduersus Hieronymum aliqua Alipii auribus infultrasse. eademque ipsum in Africam redeuntem Augustino narrale: quibus ipse nonnihil permotus. paulo licentior primis literis ad Hieronymum scriptis. licet retenta pace & concordia atque amicitiae vinculo. quo se profitebatur astrictum. a reprehensione scriptorum illius aggressus sit. dum illa Proforto data epistola. Hieronymi scripta carpit: sed in quibusdam. hae suo tempore. quo epistola scripta probatur. aperiemus. hic factis modo egisse de peregrinatione Alipii Hierosolymam. ex qua sicut amicitiae inter virtumque

XLIV. ALIPIUS TAGASTENSIS

de q. & apud Hieron.

XLV.

de q. Hieron. quod aduenit Augusti.

XLVI.

de q. Hieron. quod aduenit Augusti.

prima

XLVII. QUANDO HIERON. SCHI...
b Hier. 17.
c Luc. 11.

p. in aucta sunt femina: ita alterationis sparsa, somnium
suppeditantibus Originis.
At tandem huius anni periodum claudamus tractatione
lucubrationis eiusdem S. Hieronymi ad Nepotianum
S. Heliodori nepotem. De vita clericorum incipit: hoc
enim anno ipsam elaboratam fuisse, inde colliges, quod
idem S. Hieronymus in eius libelli fine dicat. *Coegit me
Nepotiani carissime, lapidato iam virginis libello, quem sancto
Eustochio Roma scripseram, post annos decem rursus Betulehem ara
reserare. Et confidendum mihi linguam omnium prodesse, &c.* quod
scilicet sicut in illo prauos clericorum mores fugillanti,
ita in isto vite clericali omnes referendo metos, qui
ab eis essent extortes, reprobentis nota viderentur in-
ulti. Quod vero ait, post decennium a tempore illo, quo
ad Eustochium de virginibus custodia libellum scrip-
psit, eum ad Nepotianum scripsisse tractatum: si tempus
enumeres, ad hunc ipsum annum lucubrationem illam
ad Nepotianum editam referre necesse erit. Exquisierat
eam crebris epistolis a Hieronymo Nepotianus, qui reli-
ciae saeculi milita, in qua claris apud Imperatorem vige-
bat, vite se clericali adixerat: de his enim in eius epita-
phio ita Hieronymus dicit. *Quoties ille transiit in epistola de-
precatus est, ut aliquid ad se scriberem: quoties nocturnum de Euan-
gelio c. petiverim & interpellatorem duri iudicio mihi viduam ex-
hibuit? Cumque ego silentio magis, quam litera denegarem, & pu-
dore recitanti pudorem suffunderem postulantia: auunculum mihi
oppositum preatorum, qui & liberius pro alio peteret, & pro reueren-
tia sacerdotij facilius impetraret. Quanti a libellum illu fecerit,
& ex eo profecerit Nepotianus, idem Hieronymus
haec subdens indicat. *Feci ergo quod voluit, & brevi libello am-
icitias nostras aeterna memoris consecrari. Quo suscepto, Cretei opes
& Dary diuitias se vicisse iactabat: illum oculis, illum manibus, il-
lum sinu, illum ore tenebat: cumq; in stratis foqueuere euolueret, si-
per seculi soporati dulcis pagina decidebat, &c.**

XLVIII. DE ANTI-
QUO VSV
VESTIVM
CLERICO-
RVM.
d Hier. 17.
e.

Quod vero inter alias admonitiones (quod ad anti-
quum vsum pertinet) de clericorum vestitu illa addidit:
*Vestes pulchras agna deuita ut candidas: neque nos admonemur
clericorum dignum habitum nequaquam olim pulli fu-
isse coloris, qui vestium monachorum pecularis erat: na
in epistaphio S. Marcellae, & alia ad Marcellam d. epistola,
necnon contra Iovinianum idem non obscure significat,
pulli coloris fuisse habitum monachorum. Cum igitur
neque pullus, neque candidus color clericis congruere
videretur: postsumus intelligere castaneum colorem, necnon
violaceum in Ecclesia Catholica antiquo vtu recep-
tum, retentumque vique hodie ab eis, qui familiae sunt
summi Pontificis, necnon ab alumnis Romanae Ecclesiae
Seminarii, & aliis: vt omissimus Episcopos, illis exceptis,
qui ex claustralium ordinibus ad eam promoti sunt di-
gnitatem. Intrepide autem color niger in clerum videtur,
cum & monachis (vt dictum est superius) in nonnul-
lis Ecclesiis a clericis receptus est, & ex monachis Episco-
pi creati sunt, reliquos autem clericos alio vfos esse colo-
re, vt distinguerentur etiam a laicis, qui incedebant attra-
ti, superius diximus. Si de coloribus Gentilicium consulas
antiquitatem, scimus ex Suetonio ab Augusto reprehens-
os Romanos pullatos, ab eodemque istos non nisi alba-
tos in theatro sedere. Ceterum alba ferre vestimenta, his
temporibus peculiare Nouitiorum fuit, qui se Catha-
ros, nempe mundos esse iactabant, & dici volebant, sed
de his alias.*

I E S V C H R I S T I
Annus 394.

SIRICII PAP. ANNUS 10. THEODOSII IMP. ANNUS 16.

I. ELLVM
THEODOS.
ADVERST
NYGEN.

NONAGESIMVS quartus supra trecentessimam Chri-
sti annus aperitur nouis Consulibus, iisdemque Au-
gustis, Arcadio tertium & Honorio secundum: quo Theo-
dosius Imperator, sublato Eugenio tyranno, totius Ro-

mani Imperij monarchia vna cum filiis potius est. Haec
autem quo modo gesta sint, accurate dicenda sunt. Res
quidem magna obseruatione digna, vt pote quod non de
eo tantum agatur bello, quo de summa totius de cernatur
Imperij, sed de potentia & veritate alterutrius diuini cul-
tus, nempe Christianae religionis, ac Gentilitiae supersti-
tionis, disceptatio peragi videatur; ad hunc nempe
Theodosio vndique petitis ex Christiana religione pra-
dici; aduersariis vero (vt dictum est) ex diis Gentium in-
definitibus sacrificiis, alijsq; superstitionibus ritibusq;
auxilium comparantibus, qui deorum oraculis de pro-
missa sibi victoria gestiebant. Illi igitur omnem fiduciam
collocantes in opultatione deorum, de excipiendo intra
Alpium septa aduenientem Theodosium cum exercitu
consilium inierunt. Ducebant copias impietatis post Eu-
genium Arbogastes & Flavianus Praefectus in Christia-
nam religionem infensus, & cultu deorum nulli secun-
dus. *Recedentes hi Mediolano cum exercitu, vt Alpium claustra mu-
nirent (inquit Paulinus e) minati sunt, cum reuertissent, stabilitu
se esse facturos in basilica Ecclesia Mediolanensi, atque clericos sub
armis probaturos. Sed miserandi homines cum demonibus suum ale
creduli sunt, dum aperiant os suum in blasphemiam ad Deum, spem
sibi victoriae ademerunt. Causa autem commotionis hac fuit: quia
membra Imperatoris Eugenio, qui se sacrilegio commiserat, ab Ec-
clesia respuebantur, nec orandi cum Ecclesia societas tribuebatur.
haec Paulinus; cuius restitutione illud etiam certum ha-
betur, reuertisse e Tuscia Mediolanum, digesto iam inde
Eugenio, S. Ambrosium, vt Theodosium venturum exci-
peret de tyranno victorem, cum nihil dubitaret de pro-
picio belli euentu fidelibus, impijs vero funesto. Occu-
pant illi Alpium iugum: sed quibus aggeribus muniunt adit-
us? deorum simulacris, idolis Gentium, nempe (vt Au-
gustinus ait) simulacris Iouis Falminei. Ac quoniam pi-
guo signo daturus eorundem exercitus: Iatae Herculis
haecq; omnia peracta sunt consilio Flavianus, qui de certa
victoria iam euulgat responsa deorum: quibus consili-
Italica claustra, Iulias Alpes tuto praesidio occupantes,
Theodosium aduenientem expectant.*

Hic autem (inquit Sozomenus g) postquam omnia illa in-
structa essent, qua ad bellum necessaria erant, Honorium inueniens
filius Caesaris declarat (quod factum anno superiori, alii
aliter dicunt) aditum enim iam ante inaugurauerat: vt roque an-
tem filio Constantiopolis relicto, properet cum exercitibus ex Oriente
ad Occidentales Imperij regiones: s. stimabat, sequebaturq; ipsum in-
gens auxiliarum manu ex barbaris Istriacolis. Fertur autem,
quod cum egressus Constantiopolis ad septimum milliarem peruenisset,
Deo prius inuenerat in ecclesia illa, quam in honorem Iouis
Baptista construxerat: ac petierit, vt exultationis illius aeternum sibi
num exercituum suum Romanis omnibus saluare cederet: & auxi-
liatorem sibi inuocauerit ipsum Baptistam. Haec igitur precatus, in
Italiam contendit. Praeio h. Crucis signo, quod micabat in
Labaro, praecipui duces hi ducebant exercitum: Timas-
ius i, post hunc Silicho maritus Serena filiae fratris ipsi
Theodosii Imperatoris: foderatofque barbaros reger-
bant Gaius atque Saulus: sed & Bacurius ex Armenia
ortundus parti exercitus cuidam praefectus erat. Ista ex
Zosimo. Sed quod ad Bacurium spectat, et totis arguitur
a Rufino k, qui autem non Armenum, sed gentem Ibe-
rum fuisse, Ibeorumque Regem, apud Theodosium
autem Domesticonum Comitem: cui, inquit, summae cre-
tae erat religio atque veritas: qui Hierosolymis familiariter
cum ipso Rufino versatus est, cum ageret sibi ducem
exercitus limitanti: a quo se accepisse ipse Rufinus tra-
dit, quam scilicet gentis Iberorum ad Christum sub
Constantino Imperatore comitum historiam, suo lo-
co superius recensitam. Sed & eundem Zosimo illi sunt
corrigendi errores, quibus ait, Theodosium duxisse secum
Honorium, & Gallum Augustam hoc tunc tempore esse
defunctam, aduersantibus ei huius temporis scriptoribus
omnibus.

Erat totius virtus exercitus Theodosii signum Crucis
quam expauescerent adnertariae potestates: erat Crux illi
munimen & ornatum effulgens in armis atq; milita-
ribus signis: qua & suam ipsius munire frontem magis q

e Pauli, in
vite S. Am-
brosii.

Axvttid
DEORVM
NYEN-
TVR AD-
VERSTARIJ.
f Aug. de
Civ. Dei li.
1. c. 20.

ii.
g Soz. l. 7. c.
14.
THEODOS.
RECDIT
CONSTAN-
TINOPOLIM

h Theod. l.
1. c. 24.
i Zos. l. 4.
v. 27. v. 28.

k Rufin. l.
1. c. 10. c.
12. c. 13.

iii.

corona